

La donzella d'honor del Nil

Anualment, la població egípcia creix d'un milió d'habitants. Cada any, 700.000 joves entren al mercat laboral.

Després de quasi trenta anys de govern de Husni Mubarak, el Caire dubta de la seua missió: el país ja no és cap model per al món àrab. A més, la successió a la presidència és oberta i Washington encoratja els seus grans aliats.

Quan no hi ha boirum sobre la ciutat, la vista sobre el Caire de Huda Nasser no té parangó. A l'oest, s'hi destaquen les piràmides de Gizeh sobre l'horitzó; a l'est sobreixen els minarets de les mesquites fatimites i al sud el Nil flueix cap al nord; com des de fa centenars d'anys, les veles dels llauts s'inflen amb el vent.

Un gos *spaniel* marró es mou feixugament sobre el parquet al pis 28, un xic jove serveix cafè turc. A la paret pengen quadres cars, al balcó hi ha un conjunt de fusta de teca amb coixins verds. Huda Nasser, de 63 anys d'edat, porta texans, un *top* Escada i damunt una camisa. "Gamal Mubarak no pot ser president d'Egipte –diu–. Està massa apartat de la realitat. No coneix el poble. Sé de què parlar."

Un aire de grandiositat i de passat bufa per la ciutat, pel país i per la casa de Huda, la filla de Gamal Abd al-Nasser.

Egipte només ha tingut tres presidents des del 1954: l'heroi del poble, Nasser, que va transformar la monarquia en una república sobirana i que amb la seua retòrica anticolonialista esdevingué un ídol panarabista; Anwar al-Sadat, que va declarar una guerra i va signar la pau amb Israel; i Husni Mubarak, de vuitanta anys d'edat, que va gestionar el llegat dels seus predecessors.

Fa quasi 28 anys que és al poder, tants com Nasser i Sadat junts. El 2011 s'acaba la durada del seu càrrec. A Egipte no hi ha cap conversa en què no aparega la pregunta de qui ocuparà el poder després: el seu fill Gamal, de 45 anys d'edat, els Germans Musulmans, un militar, o novament Mubarak? En cas de tornar-se a presentar tindria 83 anys i si es quedara fins al final en tindria 89.

"Sota el govern de mon pare, Egipte ha donat un impuls al món", diu Huda Nasser, que fa classes a la Universitat del

Caire com a politòloga. "Als africans els ha donat la idea de la independència, als musulmans el somni de la llibertat, als àrabs la confiança en ells mateixos. Què més queda? Què més pot oferir Mubarak a Egipte?"

Tres preguntes li vénen al damunt a Egipte ara que Barack Obama governa a Washington i que la política plana per a l'Orient Pròxim de Bush ja és història: el Caire encara té força per a un nou intent en el conflicte del Pròxim Orient, o el règim està massa cansat i esgotat per a apaivagar els palestins? Realment, els egipcis encara volen el lideratge que abans posseïen i que ara els assigna Nord-amèrica? I qui substituirà Husni Mubarak, el vell mariner del Pròxim Orient?

Des de fa anys, cada crisi que hi ha, els egipcis noten com la influència del Caire minva. Mubarak va pronosticar molt rigorosament al govern del EUA del 2003 què els esperava a l'Iraq, però li van fer tant de cas com a l'oposició europea a la guerra. Per a Egipte, la unitat del Sudan és una qüestió de supervivència, però a l'acord entre Khartoum i el Sudan meridional del 2005, Egipte no hi va participar. Egipte vol llevar-se del damunt urgentment els islamistes que l'Iran protegeix al Líban i a Palestina, però, impertorbables, Hezbol·là i Hamàs van cercar gresca amb Israel i hi van entrar en guerra el 2006 i el 2008. Tot i que per a Mubarak la pau amb Israel és sagrada, el ministre d'Afers Estrangers d'aquell país, Avigdor Lieberman, li fa saber que ell també se'n pot "anar a l'infern".

Les elits de l'educació i l'economia àrabs ja no són al Nil, sinó al golf Pèrsic. Els accents al Pròxim Orient, ja siga la integració de l'islam polític o la creació d'una indústria d'exportació forta, els posa Turquia, i les consignes que abans donava el panarabista Nasser per a la regió, ara vénen de Teheran. L'Iran desafia de tal manera l'envellit poder d'Egipte, que el ministre d'Afers Estrangers Ahmed Abul fa un parell de setmanes que va fer una observació que revelava pors profundament arrelades: "L'Iran i els seus seguidors –va comentar amb l'ull posat sobre Hezbol·là, Síria i Hamàs– de bon grat tindrien Egipte com a donzella d'honor quan l'Iran es presente com la nova reina del Pròxim Orient."

Però Amèrica anima Egipte. La setmana passada el president Obama va convi-

dar el primer ministre israelià, Benjamin Netanyahu, el president palestí, Mahmud Abbas, i Mubarak a Washington. L'enviat especial d'Obama, George Mitchel, prèviament ja havia deliberat amb tots tres àmpliament. Si parlava amb molta cura de la conversa amb Netanyahu i Abbas, la d'Egipte la comentava de manera entusiasta: al Caire, va dir, li correspon un "paper decisiu" en la creació d'un estat palestí sobirà. Però els egipcis comparteixen aquest entusiasme?

A final de març Mustafà, de 56 anys d'edat, i el seu fill Mohàmmed Sabri, de 28, van rebre un parell de convidats que venien de visita. El pare és assessor d'empreses i el fill és mànager en una agència de publicitat. Com és normal a Egipte, la televisió hi era de fons. El president Mubarak, després d'una llarga disputa amb Qatar, ha cancel·lat la participació a la cimera anual de la Lliga Àrab i ha enviat el seu ministre menys important a Al-Dawha. "Magnífic", l'elogia Mustafà Sabri. El seu fill diu: "Quan fan aquesta trobada àrab sempre pense en els Simpsons: una família que troba la felicitat en la demència. Egipte té uns altres problemes."

El predecessor de Mubarak, Sadat, va decidir correctament quan, fa trenta anys, va signar una pau separadament amb Israel i comptant conscientment amb l'aïllament d'Egipte i el desplaçament de la Lliga Àrab fora del Caire: "Mubarak no hauria d'haver-la deixat tornar el 1990. Adreceu l'atenció cap a aquest país. Ací només hi pot haver una solució: No els àrabs, sinó Egipte en primer lloc!"

Quan Mubarak fou president, Egipte tenia 43 milions d'habitants; avui en són 82. Mubarak no s'ha embolicat en cap guerra, les ha alimentades regularment; ha desenvolupat el turisme, la xarxa de carreteres i l'exportació de cotó; el seu govern subvenciona gasoli i molts aliments bàsics. En comparació amb uns altres països veïns africans, n'obté un rendiment remarcable.

Tanmateix, la població creix cada any al voltant d'un milió d'habitants; cada estiu 700.000 joves intenten entrar al mercat laboral. L'analfabetisme egipci ateny el 30%; la corrupció floreix; les condicions als hospitals públics són miserables; les estadístiques de càncer, la taxa de mortalitat viària i el nombre d'accidents laborals són dramàtics. Si,

"Necessitem un altre Atatürk"

El multimilionari Naguib Sawiris parla sobre el paper d'Egipte al Pròxim Orient i d'una obertura democràtica per al país.

—De què s'hauria d'ocupar prioritàriament el govern egipci en aquests moments, del desenvolupament intern, de la política de seguretat i exterior o de Gaza i la crisi dels àrabs?

—Clarament d'Egipte. Hem ocupat molt de temps i esforços en els palestins, i què n'hem tret? Ens ataquen les fronteres i manten d'un tret un dels nostres oficials fronterers. Ens titllen de traïdors, malgrat que nosaltres participarem en quatre guerres inútils per causa d'ells. Durant segles, Egipte ha sofert aquesta crisi, i, en compensació, ells ens ofenen.

—Parleu de Hamàs, que ha acusat Egipte de no obrir les fronteres durant la guerra de Gaza.

—No volem que deixen el país a Israel. Què més voldrien els israelians, que tota la població de Gaza es traslladara a Egipte? Que n'és, d'insensata, la direcció de Hamàs! Juga amb la nostra seguretat nacional. A través de Hamàs, l'Iran té un peu a la nostra porta. Els diners de contraban que vam llevar a la gent de Hamàs a la frontera tenien literalment el segell del banc central iranià. Quina mena de veïnats és aqueixa?

—Creieu que el govern d'Egipte es comporta correctament?

—Naturalment, entenc que es pren l'extremisme seriosament i els envege la paciència. Jo no n'hauria tinguda tanta. Jo no deixaria entrar cap palestí a Egipte fins que la direcció de Hamàs no admetera l'assassinat de l'oficial egipci.

—Egipte ha perdut molta influència en el món àrab. Al golf Pèrsic alguns fan broma sobre l'home malalt del Nil.

—Es pot discutir si hem jugat bé les nostres cartes aquests darrers deu anys. Però què hi passaria a Qatar, als Emirats, a l'Àrabia Saudita si Egipte cai-

guera, si hi haguera un intent de colp d'estat de l'Iran, si el Germans Musulmans o un altre grup causara ací greus agitacions? Els països del golf Pèrsic no tenen cap poder militar, cap potència, es troben en perill d'esdevenir una zona d'influència iraniana. Per això és estúpid d'humiliar Egipte.

—Probablement aquesta falta de respecte no es permetria en un Egipte més poderós.

—Ens considerem el bressol de la civilització, el refugi de l'estabilitat. Però el nostre president de vegades és massa tolerant. Els sudanesos han intentat matar-lo i, malgrat tot, ell defensa aquest home...

—...el president del Sudan, Omar al-Baixir, contra qui hi ha una ordre de detenció internacional...

—...i que no es mereix aquesta defensa. El fet que Mubarak no acudira a l'última cimera àrab fou encertat. Fou tota una notícia.

—Durant segles, Egipte ha estat l'impulsor polític, social i cultural de la regió.

—Egipte s'ha enretirat molt. Deixeu-me que us ho diga com a home de negocis: prompte tindrà 55 anys, sóc responsable de 35.000 treballadors, he de

EL TEMPS

Sawiris, de 54 anys d'edat, és cap de l'empresa de telefonia mòbil Orascom Telecom. El seu pare, un empresari de la construcció i cristià copte, fou expropiat sota el cap d'estat Abd al-Nasser; els seus germans dirigeixen el sector de la construcció i del turisme del consorci. Sawiris és el guia dels egipcis liberals.

cultivar ma casa. No em puc permetre cap egoisme; per tant, he designat amb molta cautela un successor. Això serveix també per al meu país. Ha de saber com serà el seu futur.

—**El fill de Murabak, Gamal, és l'home correcte?**

—Si guanya en unes eleccions honestes, en un concurs lliure, aleshores sí. Però la pregunta més decisiva és: el país està preparat per a unes eleccions d'aquesta mena avui? I la meua resposta és, lamentablement, no.

—**Per què?**

—Perquè el règim de Nasser i tots els seus seguidors s'han assegurat que no hi haja cap competència, cap partit secular o liberal. L'únic grup polític preparat per a unes eleccions és el dels Germans Musulmans, perquè han treballat a la clandestinitat. Si avui tinguérem unes eleccions realment democràtiques seria una catàstrofe.

—**Que ha de fer el pròxim president per damunt de tot?**

—Ha de restablir el caràcter secular d'Egipte. El fonamentalisme guanya terreny perquè falta el valor per a oposar-s'hi d'una manera rotunda. No necessitem més presons ni més policia. Necessitem una millora intensiva de les nostres escoles i hospitals, de la nostra assistència social i dels nostres mitjans. Avui dia tenim lluitadors solitaris: escriptors que són expulsats, denigrats com a heretges o fins i tot assassinats; homes que funden diaris o, com jo, un canal de televisió liberal i pro-occidental i que són atacats per això. Necessitem un concepte total. Necessitem un Atatürk.

—**No és contradictori? Per una banda voleu un home fort i per una altra voleu una democràcia.**

—No. Necessitem un règim fort que obligatòriament tinga com a fita una obertura democràtica. Això pot durar cinc anys o deu, en els quals treballarem durament, reformarem l'economia i haurem de neutralitzar acuradament el nostre aparell de seguretat, abans que hi pugui haver eleccions democràtiques amb partits vertaders.

tal com va ocórrer fa un any, vénen les dificultats en el subministrament de blat, l'exèrcit tindrà la missió de pastar el pa.

Políticament, el sistema de Mubarak és com el mieldiu a l'agricultura. Des de la seua presa de possessió hi ha estat d'excepció; Mubarak és —com diu obertament el seu seguidor, l'ex-president del Banc Mundial Ismail Serageldin— “a la pràctica, el governador militar d'Egipte”. Els liberals i els partits seculars que tenen una retrospectiva amb un gran passat són martiritzats d'una manera tan persistent que han passat a ser insignificants. Egipte té un milió i mig de policies i policies secrets, tres vegades més que soldats. Tot i que la premsa informa d'una manera relativament lliure, el dissentiment polític organitzat és ofegat ja a la fase inicial i a les presons s'hi tortura sistemàticament. La repressió actua bàsicament sobre la gent jove que es queixa de la situació als blogs d'internet. Els agafen i els tanquen a la presó durant setmanes, sovint sense acusació.

La politòloga Hala Mustafà, de cinquanta anys d'edat, ha fet carrera. Seua als despatxos de la direcció d'*Al-Ahram*, el periòdic governamental més gran, que publica una revista quadrimestral amb el títol *Al-Demokratiya*. Si té visita, engega un equip de música. En part, perquè li agrada Vivaldi i els valsos de Johann Strauss, però sobretot perquè està segura que la seua oficina té micròfons de la seguretat estatal.

Fa quatre anys, la ministra d'Afers Estrangers dels EUA aleshores, Condoleezza Rice, anà al Caire. Hala Mustafà va tenir l'honor de presentar-la al públic a la Universitat Americana i Rice va pronunciar un discurs que li agradà a ella i a molts egipcis demòcrates: va alabar Mubarak per les passes cauteloses cap a una obertura democràtica i va criticar l'omnipresent servei secret. Ningú, diu Rice, hauria de témer “que la policia de seguretat, a mitjanit”, els tragués del seu llit.

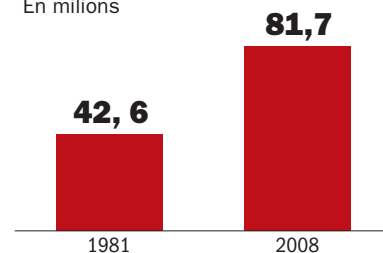
Encara avui Hala Mustafà creu en aquest missatge, malgrat que ja no quede pràcticament res dels somnis de progrés dels anys de Bush. “Egipte —diu ella— ja no és un exemple, no ho és al Golf ni ho és al Llevant ni al Magrib.”

Amb l'excusa de l'estabilitat, per a assegurar l'*statu quo*, Egipte retrocedeix contínuament. L'estat com a pare de totes les coses, com a alimentador, pro-

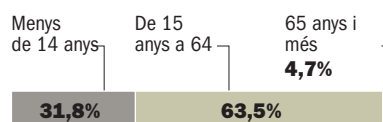
Població jove

■ HABITANTS D'EGIPTE

En milions

■ ESTRUCTURA PER EDATS (2008)

Font: CIA World Factbook

tector i guardià...: aquesta filosofia té un passat molt gloriós al Nil, però no és cap projecte de futur.

Aquell qui segueix Mubarak sempre, el sistema establert de seguretat, difícilment el deixa governar sol. Açò val sobretot per al fill del president, Gamal, que des de fa anys és preparat sistemàticament per a aquesta feina, mentre que els implicats ho neguen. El banquer qualificat, mentrestant, ha ascendit al càrrec més important al partit estatal NDP, s'ha casat, tot i que molt tard, i gaudeix del suport silenciós d'un grup d'economistes que últimament ha tingut molt d'èxit, com també del de la seua mare Suzanne, dona de gran influència, tal com especulen els diplomàtics.

Només alguns dels que parlen en públic de la successió de Mubarak acceptarien una solució dinàstica. Antoine Sedhum, redactor en cap del periòdic copte *Al-Watan*, diu, resignat: “Per tant, si el seu pare li deixa Egipte en herència, probablement Gamal és l'única solució.”

Per als nasseristes, liberals i demòcrates com Alaa al-Aswani, l'escriptor àrab d'èxit contemporani, en la successió de Mubarak es tracta de dignitat. “Construir una dinastia seria com quan el pare vell diu al seu fill: ‘Ací tens el meu galliner, tracta bé els animals.’ Però nosaltres no som gallines. Som egipcis. Ja hem patit prou sota la dictadura.”

Volkhard Windfuhr
Bernhard Zand

Traducció de Beatriu Vallès